

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور - پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس و دریای عمان

عنوان:

**شناسایی و تعیین مشخصات ابزارهای صیادی گوشگیر و گرگور
استاندارد و غیراستاندارد مورد استفاده در استان هرمزگان**

مجری:

بهنام دقوقی

شماره ثبت

۶۸۵۷۸

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور - پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس و دریای عمان

عنوان طرح/پروژه: شناسایی و تعیین مشخصات ابزارهای صیادی گوشگیر و گرگور استاندارد و غیراستاندارد
مورد استفاده در استان هرمزگان

کد مصوب: ۰۲۰۲۷۲ - ۰۲۵ - ۱۲ - ۷۵ - ۲

نام و نام خانوادگی نگارنده/نگارندگان: بهنام دقوقی

نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه ها و طرحهای ملی و مشترک دارد): -

نام و نام خانوادگی مجری/مجریان استانی: بهنام دقوقی

نام و نام خانوادگی همکار(ان): محمد مومنی، علی سالارپوری، محمد درویشی، صلاح الدین غفوری، علی ناخدایی، امیرعلی مرادی نسب، علیرضا گلشنی زاده، الهه عباسی. سیامک بهزادی، حسین رامشی، سجاد پورمظفر
نام و نام خانوادگی مشاور(ان): -

محل اجرا: استان هرمزگان

تاریخ شروع: ۱۴۰۲/۰۵/۰۱

مدت اجرا: ۱ سال و ۶ ماه

ناشر: موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

تاریخ انتشار: سال ۱۴۰۴

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی ها و نمودارها با ذکر مأخذ بلامانع است.

«سوابق طرح یا پروژه و مجری مسئول / مجری»

طرح/پروژه: شناسایی و تعیین مشخصات ابزارهای صیادی گوشگیر و
گرگور استاندارد و غیراستاندارد مورد استفاده در استان هرمزگان
کد مصوب: ۲۰۲۷۲-۰۲۵-۱۲-۷۵-۲

شماره ثبت (فروست): ۶۸۵۷۸ تاریخ: ۱۴۰۴/۱۰/۱۶

با مسئولیت اجرایی جناب آقای بهنام دقوقی دارای مدرک تحصیلی
دکتری تخصصی در رشته زیست‌شناسی دریاست.

پروژه توسط داوران منتخب بخش بیولوژی و ارزیابی ذخایر آبزیان در

تاریخ ۱۴۰۴/۰۹/۳۰ مورد ارزیابی و با رتبه متوسط تأیید گردید.

در زمان اجرای پروژه، مجری در:

ستاد ☐ پژوهشکده ☒ مرکز ☐ ایستگاه ☐

با سمت عضو هیئت علمی در پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس و
دریای عمان مشغول بوده است.

عنوان	«فهرست مندرجات»	صفحه
چکیده	۱	۱
۱- مقدمه	۲	۲
۱-۱- اهداف تحقیق	۵	۵
۲- پیشینه تحقیق	۶	۶
۱-۲- مطالعات داخل کشور	۶	۶
۲-۲- مطالعات خارج از کشور	۷	۷
۳- مواد و روش ها	۹	۹
۱-۳- منطقه موردبررسی	۹	۹
۲-۳- جمع آوری اطلاعات	۱۰	۱۰
۳-۳- روش تجزیه و تحلیل آماری داده ها	۱۲	۱۲
۴- نتایج	۱۳	۱۳
۱-۴- غرب استان	۱۳	۱۳
۱-۴-۱- بندرلنگه	۱۳	۱۳
۱-۴-۲- بندر جوادالائمه	۱۳	۱۳
۱-۴-۳- بندر صیادی چارک	۱۴	۱۴
۱-۴-۴- بندر صیادی حسینه	۱۵	۱۵
۱-۴-۵- بندر دیوان	۱۶	۱۶
۱-۴-۶- بندر بستانه	۱۷	۱۷
۱-۴-۷- بندر گشه (بندرلنگه)	۱۸	۱۸
۱-۴-۸- بندر کنگ	۱۹	۱۹
۲-۴- ناحیه مرکز استان	۲۱	۲۱
۱-۲-۴- اسکله بندرعباس	۲۱	۲۱
۲-۲-۴- جزیره قشم	۲۲	۲۲
۳-۲-۴- اسکله درگهان	۲۲	۲۲
۴-۲-۴- اسکله دوحه قشم	۲۳	۲۳
۵-۲-۴- بندر باسعیدو	۲۴	۲۴
۳-۴- شرق استان	۲۶	۲۶

۲۶	 ۴-۳-۱- بندر کوهستک
۲۷	 ۴-۳-۲- بندر سیریک
۲۸	 ۴-۳-۳- بندر جاسک
۲۹	 ۴-۳-۴- بندر صیادی گوگسر
۳۳	 ۵- بحث
۳۹	 ۶- نتیجه گیری نهایی
۴۰	 پیشنهادها
۴۱	 منابع
۴۵	 پیوست
۵۰	 چکیده انگلیسی

چکیده

این مطالعه در یک دوره ۱۸ ماهه (پاییز ۱۴۰۱ تا بهار ۱۴۰۳) در بنادر و تخلیه‌گاه‌های استان هرمزگان از غربی‌ترین صیدگاه (بندر جوادالایمه) تا شرقی‌ترین صیدگاه (اسکله گوگسر) انجام گردید. روش مطالعه از طریق اخذ اطلاعات لازم در خصوص تعداد شناورها و نوع و مشخصات ابزارهای صیادی مورد استفاده، از ادارات شیلات مناطق و همچنین جمع‌آوری اطلاعات از طریق مصاحبه با صیادان و اندازه‌گیری ابعاد مختلف تورهای گوشگیر و گرگور موجود در شناورها و تکمیل پرسشنامه طراحی شده بود. همچنین، به منظور بررسی ساختار بلوغ جنسی، ماهیان صید شده موجود در صیدگاه مورد زیست‌سنجی طولی قرار گرفتند. داده‌ها از پرسشنامه، نمونه‌برداری میدانی و آمار شیلات جمع‌آوری و پراکنش ابزار صیادی با GIS ترسیم گردید. بررسی زیست‌سنجی گونه‌های تجاری (حلواسفید، سنگسر، شوریده، هامور، سارم، سرخو و طلال) نشان داد، در بندر باسعیدو (قشم)، صید حلواسفید با تور مونوفیلانت شامل ۱۰۰٪ افراد نابالغ بود. در بندر جاسک، صید نابالغ بسیار بالا گزارش شد، شوریده ۹۴٪، سنگسر ۸۵٪، سارم ۹۹٪ و در مناطق مرکزی استان (جزیره قشم)، بیشترین درصد نابالغین ثبت شد؛ شرق استان (جاسک) در رتبه دوم و غرب استان در رتبه سوم قرار گرفت. در بسیاری از نمونه‌ها میانگین طول صید پایین‌تر از طول بلوغ (L_{ms0}) گونه‌ها بود؛ به عنوان نمونه، میانگین طول حلواسفید صیدشده در قشم حدود ۲۴ سانتی‌متر بود، در حالی که طول بلوغ این گونه ۳۰ سانتی‌متر گزارش شده است. گرگورها علاوه بر برداشت نابالغ، مشکلاتی نظیر صید دائمی (غیرفصلی)، تخریب بستر و مرگ و میر ناشی از قفس‌های گمشده داشتند. استفاده گسترده از تورهای مونوفیلانت با چشمه‌های کوچک و افزایش ارتفاع و تعداد طاقه‌ها نسبت به دهه‌های گذشته به طور مستقیم با افزایش صید نابالغ و کاهش اندازه مولدین همراه بوده است. نتایج کلی نشان داد سهم نابالغ‌ها در صید گونه‌های مهم تجاری در بسیاری از نقاط بین ۷۰ تا ۱۰۰٪ است؛ این امر بیانگر فشار شدید بر ذخایر و لزوم مداخلات مدیریتی فوری است. همچنین مشخص گردید که متأسفانه تاکنون هیچگونه دستورالعملی در خصوص ابعاد مختلف ابزارهای صیادی گرگور و تورهای گوشگیر، از طرف اداره کل شیلات هرمزگان تدوین و به جامعه صیادی استان ابلاغ نشده و هیچگونه نظارتی نیز بر ابزارهای صیادی مورد استفاده صورت نمی‌پذیرد و صیادان بر طبق نیاز خود اقدام به سفارش و خرید تور گوشگیر و گرگور با ابعاد مختلف از کارخانه یا کارگاه‌های سازنده مینمایند. همچنین استفاده بسیار گسترده از تورهای غیر مجاز و ممنوعه گوشگیر مونوفیلانت، به وفور در اکثریت قریب به اتفاق شناورهای کل استان مشاهده گردید.

کلمات کلیدی: ادوات صید استاندارد، ادوات صید غیر استاندارد، صید غیرمجاز، خلیج فارس، دریای عمان، استان

هرمزگان